

**Управління
школою**

УДК 37.013.43(092)

ВАСИЛЬ СУХОМЛИНСЬКИЙ У ДІАЛОЗІ З СУЧАСНІСТЮ: ВИХОВУЄМО КУЛЬТУРУ ПОТРЕБ ОСОБИСТОСТІ

2015 – рік вшанування пам'яті Василя Олександровича Сухомлинського. У Таврійському краї 24 – 25 вересня у КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти» відбулася ціла низка заходів, серед яких: XXII Всеукраїнські педагогічні читання, VIII Міжнародна науково-практична конференція для науковців та освітян, а також захід «Філософія дитячого всесвіту». За участю учнів навчальних закладів міста Херсона проведені виставки творів юних художників, міні-вистави за казками Василя Сухомлинського, круглі столи з батьками обдарованої молоді Херсонщини.

Лідія ТКАЧЕНКО

Завідувач сектору науково-аналітичної обробки та поширення інформації НАПН України, старший науковий співробітник, кандидат філософських наук

Ольга ВИГОВСЬКА

Головний і науковий редактор всеукраїнського науково-практичного журналу „Директор школи, ліцею, гімназії”, доцент, кандидат педагогічних наук

Традиційно у святкових заходах брали участь: науковці, науково-педагогічні працівники, педагого-практики з різних регіонів України – Києва й Харкова, Одеси й Чернігова, Дніпропетровська й Рівного, Кіровограда й Миколаєва, Умані й Броварів, Ізмаїла й Прилук, Павлиша, Херсона й області, а також США і Китаю.

Збірка статей і тематичних матеріалів, підготовлена її авторами-укладачами, покликана ознайомити читачів журналу як з хронікою святкових подій та заходів, так і з новим прочитанням твору українського класика, педагога, директора школи.

Тож, знайомтеся! Це того варте!

Ключові слова: В. О. Сухомлинський, нове прочитання твору українського класика, педагогічні читання, науково-практична конференція, асоціація імені В.Сухомлинського.

До Вашої уваги пропонуємо основні доповіді¹ з пленарного засідання педагогічних читань Олександра Співаковського, Василя Кременя, Ольги Сухомлинської.

**Учасники XXII
Всеукраїнських
педагогічних
читань**

¹ Подаються у скороченні

ТВОРИТИ ЛЮДИНУ ДЛЯ ЖИТТЯ І ДІЯЛЬНОСТІ У СУСПІЛЬСТВІ ВІЛЬНИХ ЛЮДЕЙ

Олександр Співаковський

Перший заступник
Голови Комітету з науки
і освіти Верховної Ради
України, Народний депутат
України 8-го скликання¹

«Думки й досвід Василя Сухомлинського несуть ідеї гуманізму, тому мають загальнолюдську цінність».

Олександр Співаковський

Підготовка молоді до життя і праці у процесі виховання на всіх етапах розвитку людства була й залишається головною. Духовність – це є основа і серце будь-якої педагогіки. Думки й досвід Василя Сухомлинського несуть ідеї гуманізму, тому мають загальнолюдську цінність. Саме Сухомлинський увів у педагогічну науку і практику такі ціннісні критерії, як «духовна зрілість», «педагогіка серця», «труд душі», «духовна культура», «духовна діяльність», «творення щастя», «щастя душі», «духовна краса». Які категорії! Філософські категорії, у першу чергу. Це, на мій погляд, поняття вічні й актуальні в усі часи.

¹Обраний виборцями Херсонської області (27.11.2014 р.).

Є членом Української частини міжпарламентської асамблеї України та Республіки Польща, керівником групи з міжпарламентських зв'язків з Королівством Швеція, членом групи з міжпарламентських зв'язків з Республіками Індії, Німеччини, Польщі, В'єтнаму, зі Сполученими Штатами Америки, зі Сполученим Королівством Великої Британії та Північної Ірландії.

ВИХОВАННЯ КУЛЬТУРИ ПОТРЕБ ЗА СУХОМЛИНСЬКИМ

Пригадую, як майбутні педагоги, студенти Херсонського державного університету, які тільки-но почали вивчати праці Василя Олександровича, були широко здивовані тим фактом, що той зовсім не вважав прагнення людини до матеріальних статків чимось недостойним, ганебним. Просто великий педагог був великим реалістом. Він прекрасно усвідомлював: поки люди живуть у суспільстві, де задоволення їхніх перших життєвих потреб залежить від заробітку, матеріальний стимул не може втратити для них значення. А тому будувати особистість тільки на моральних стимулах означало просто відірватись від життя. Водночас виховання культури потреб Сухомлинський уважав надважливою проблемою всебічного розвитку особистості.

На думку видатного педагога, завдання полягає не лише у тому, щоб виховати різнобічні матеріальні й духовні потреби, а й у тому, аби досягти гармонійного розвитку матеріальних і духовних потреб. А особливо того, щоб у житті людини була діяльність. Діяльність, спрямована на становлення й задоволення потреб вищого порядку – потреб духовних. При цьому Сухомлинський-гуманіст у своїх працях не обмежувався аналізом лише матеріальних потреб і потреб пізнання. Вищою потребою людини він уважав потребу людини в людині. Видатний учений уважав, що педагогічний процес має охоплювати особистість повністю, приймати її такою, як вона є і творити вільну, розвинену, освічену людину, яка створена для життя і діяльності у суспільстві вільних людей, котрі живуть за законами гуманізму. Це те, що нині відрізняє нас від Росії, де цар на першому місці, а людина на другому. Ми будемо Україну, де людина – на першому місці, а влада – на другому. Хіба не цього потребує нині оновлене українське суспільство?

Педагогічна спадщина Василя Сухомлинського – це класика. А як будь-яка класика вона завжди, при кожному прочитанні, дає відповіді на злободенні питання. Саме у Сухомлинського ми знайдемо відповіді на питання, як виховати у дитини толерантність, патріотизм, любов до рідної мови, терпимість до інакомислення, чого на разі не вистачає у нашому суспільстві. І те, що відбувається у наш час у Верховній Раді і біля її стін, загострює багато проблем. Передусім проблеми духовності. Це ті ознаки, що визначають європейськість, а Україна прагне стати частиною європейського товариства. Це саме ті характерні особливості, які знадобляться усім нам і прийдешнім поколінням, коли зшиватимемо заново свою країну, адже війна неодмінно закінчиться і Донбас із Кримом повернуться у нашу Українську родину.

САМОУСВІДОМЛЕННЯ – ЦЕ ПЕРЕДУСІМ САМОПІЗНАННЯ, БЕЗ ЯКОГО НЕМОЖЛИВЕ САМОВИХОВАННЯ

НАСТАНОВИ ВИДАТНОГО ПЕДАГОГА

Неодмінною передумовою самовиховання, вважав В.О. Сухомлинський, є самоусвідомлення людиною самої себе. «Мудрість життя людського, – писав він, – справді полягає в тому. Щоб бачити себе – і бачити правильно». Таке самоусвідомлення містить передусім самопізнання, без якого неможливо самовиховання. Тільки самопізнавши себе, людина зможе творити себе. Головними джерелами самоусвідомлення й самоутвердження людини, вважав В.О. Сухомлинський, є праця і творчість, плідні результати яких уможливають для людини повніше розкрити себе, повірити у свої сили. «Без творчості неможливе пізнання людиною своїх сил, здібностей, нахилів; неможливе утвердження поваги до себе, чутливе ставлення особистості до морального впливу колективу». Тому мудрість і гуманність виховання, за його словами, «полягає у тому, щоб у кожній людині відкрити її неповторне джерело творчої праці, допомогти кожному подивитися на себе. Відчути в собі людську неповторність, стати духовно сильним, непереможним борцем за самого себе. Викривлення у поведінці бувають у тієї людини, яка не знає самої себе, не гордиться нічим, бо нічого не утвердила в собі». Величезне значення у виробленні в учня ставлення до самого себе мають особистість вчителя й духовне життя шкільного колективу. Суб'єкт-суб'єктні стосунки учителя й учня уможливають гармонійне становлення особистості, самоповагу й самоутвердження, а також формування гармонійної культури потреб особистості.

Особливо актуальними нині є думки В.О. Сухомлинського про зміст освіти. Він надзвичайно чітко визначив, що головними предметами вивчення у школі мають бути природа, суспільство й людина, підкреслюючи при цьому виняткове значення гармонійного поєднання цих трьох елементів освіти. «Ми прагнули, – зазначав він, – щоб ці три елементи освіти, органічно поєднуючись, не тільки створювали у свідомості підлітків картину навколишнього світу, а й допомагали їм утвердитись у власних поглядах на світ, на минуле, сучасне й майбутнє людства, на самих себе. Підкреслює виняткове значення гармонійного поєднання трьох елементів освіти. Без знань про людину освіта не була б повною, – ось чому я надавав такого великого значення психічній культурі». Ці настанови видатного педагога мають враховуватися при плануванні змісту шкільної освіти.

Василь КРЕМЕНЬ

Президент НАПН України, академік
НАН і НАПН України

Учому феномен Василя Олександровича Сухомлинського? Я глибоко переконаний, що пошарість і творчість Василя Олександровича з роками актуалізується, стає усе більш привабливою, тому що ця видатна особистість, цей геніальний педагог у своїй творчості зумів опертися на глибинні, цивілізаційно обумовлені ідеї і принципи людського розвитку.

Перше – це людиноцентричність усіх поглядів і дій Сухомлинського відносно дитини, школяра. Він писав: «На нашій совісті найцінніше, що є у світі, – людина», «Ми, педагоги, стоїмо біля коліски людини, особистості – цієї величезної цінності, яка становить головне багатство суспільства і яку суспільство довірало нам. Чи пам'ятаємо ми про це?» За час після В.О.Сухомлинського людиноцентричність суспільства об'єктивно зростає. Людина, її розвиток стали не лише основним виміром прогресу, а й основним важелем подальшого розвитку суспільства.

Друге. Розгляд людини як цілісності. Василь Сухомлинський писав, що людина «наскільки багатогранна, невичерпна у своїх багатствах і виявленнях, настільки і єдина». Він зазначав, що «гармонії особистості не можна досягнути без гармонійної виховної роботи». І тут – уроки на природі, оточуюче людське середовище (сім'я, учнівський і педагогічний колектив), пізнання самої дитини, спонукання її до саморозвитку.

СУХОМЛИНСЬКИЙ БУВ ОДНИМ ІЗ ПЕРШИХ ПЕДАГОГІВ, ЯКИЙ ВИСЛОВЛЮВАВСЯ ЩОДО ВІТАЛЬНИХ ПОТРЕБ ДИТИНИ

Ольга Сухомлинська

Академік-секретар НАПН України

Саме на ставленні Сухомлинського до вітальних, життєвих потреб дитини ми вирішили зупинитися. Чому саме на них? Передусім тому, що, як видається, Сухомлинський був одним із перших педагогів, який висловлювався щодо цих питань.

Ще одним аргументом на користь цієї теми є їх актуальність, коли йде війна. Тому нині, може, як ніколи, педагогіка, учительство мають звернути увагу і на ці питання, які випадають з її поля зору, бо радянська традиція з 1930-х років вихолистила їх з педагогіки, передоручила гігієні, статистиці, соціології та іншим наукам, що мають дещо відмінні від педагогіки завдання. Хоча, як ми знаємо, у 20-х роках ХХ ст. педологія ставила на перше місце у вивченні дитини саме її вітальні потреби.

Нинішня ситуація у цій царині – життєвих потреб дитини – перегукується із епохою, коли жив і працював Василь Олександрович, тобто ці ремінісценції не виглядають архаїчно і надумано. Як свідчить аналіз праць, присвячених цій проблематиці, у роки Сухомлинського ні в рамках педагогічної науки, ні історичної, ні культурологічної потребам дитини не приділялося ніякої уваги. Людина, дитина не знаходилася в фокусі уваги – державницький підхід демонстрував занепокоєння галуззю освіти, а не умовами існування в ній дитини.

ПРО КУЛЬТУРУ ЖИТТЄВИХ ПОТРЕБ ДИТИНИ

Педагог надавав надзвичайно великого значення фізичним потребам, а, отже, і, здоров'ю дитини, яке, на перший погляд, відповідає нормам. Він стверджував, що однією з головних причин невстигання дітей є «якось недуга або хвороба, найчастіше зовсім непомітна і спроможна піддатися лікуванню тільки завдяки спільним зусиллям матері, батька, лікаря та вчителя». Предметом їхньої уваги мають стати: режим праці та відпочинку, перебування на свіжому повітрі, повноцінне, здорове харчування, піші прогулянки, загартування, життя у русі, попередження неврозів у дітей, «душа яких вже була надламана сумними переживаннями».

Формування культури вітальних (життєвих) потреб у молодших школярів Сухомлинський визначає як культуру тіла і здоров'я, турботу про здоров'я і збереження життя як найвищої цінності, їх захист, а нерідко і порятунок.

Педагог не полишає цю тему і тоді, коли розглядає підлітковий вік, роки, у які відбувається значні анатомо-фізіологічні зміни, у психіці і свідомості підлітка.

У Сухомлинського також бачимо багато думок щодо значення праці у формуванні культури життєвих потреб дитини, починаючи з початкової школи. Але вона у нього не виступає рушійною силою, не переважає інші методи і форми, серед яких – фізична культура, піклування про здорове харчування, режим дня як повна система, відпочинок, рухливі ігри, прогулянки, загартування, життя на природі під час канікул, олюднення інстинктів через духовність і т. ін.

Як бачимо, нічого незвичайного, такого, що вимагає матеріальних затрат, спеціального устаткування, покращених умов. Але, безперечно, вимагає справжньої, не підробленої зацікавленості учителя до своєї справи, любові і піклування про дітей, уваги до їхніх потреб, до їхнього стану здоров'я, харчування, активне включення до цього процесу батьків. І це нині не менш важливо, ніж у десятиліття Сухомлинського. Бо часи, умови змінилися, а проблеми залишилися і в останні два роки стали надзвичайно гострими. Хотілося б, щоб думки Василя Олександровича спонукали нас до роздумів у цьому напрямі, наштотували на нові рішення, нові підходи, одним – із суперкомфорту і опікування, іншим – із переборювання бідності, невлаштованості.

СУХОМЛИНІВЦІ НА ПРОСТОРАХ ТАВРІ:

ХРОНІКА СВЯТА

Освітній загал країни вже звик до цього щорічного свята, проте, як і завжди, події відбувалися піднесено й урочисто, хіба що трохи більш святково...

І як завжди, 25 рік поспіль його натхненником та організатором виступила Українська асоціація³ імені Василя Сухомлинського.

24-25 вересня 2015 року:

КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти» приймає високих гостей, які взяли участь у педагогічних читаннях – першого заступника Голови Комітету з науки і освіти Верховної Ради України Олександра Співаковського, президента НАПН України Василя Кременя, голову Херсонської облдержадміністрації Андрія Путілова.

Відкриваючи прес-конференцію, що посилила основні акценти подій, ректор Херсонської академії неперервної освіти **Анатолій Зубко** наголосив на винятковому значенні для освіти Херсонщини Року вшанування В.О.Сухомлинського, оскільки у цих рамках було проведено низку обласних, всеукраїнських та міжнародних заходів з вивчення й творчого осмислення педагогічного генія Павлівського Добротворця із залученням широкого кола педагогічної громадськості, школярів та їхніх батьків. **Василь Кремень** звернув увагу присутніх на особливу цінність спадщини В.О.Сухомлинського, педагогічна система якого не лише збагатилася педагогічною наукою новаторськими ідеями й положеннями, значно розширила теорію і

освітньо-виховну практику, а й стала своєрідним революційним етапом розвитку вітчизняної педагогічної думки. Андрій Путілов наголосив на головному завданні освіти нині – формувати громадянина, патріота. І у виконанні цього завдання, сказав він, незамінною є педагогічна спадщина В.О.Сухомлинського, де закладені ідеї патріотичного виховання в сім'ї, школі, формування синівської любові й вірності Вітчизні через причетність до життя народу, його історії, слави.

Слухачі курсів підвищення кваліфікації КВНЗ «ХАНО» отримали чудову можливість – відвідати лекцію доктора філософських наук, професора, академіка НАН і НАПН України Василя Кременя. Вчений окреслив цивілізаційні особливості знанневого суспільства, до якого рухається й Україна, розкрив перед слухачами сучасні цивілізаційні виклики, які має здійснити українське суспільство, у тому числі – в освіті.

Центральною подією урочистостей стало пленарне засідання, на якому було виголошено аналітичні доповіді, з огляду на тему й змістовні лінії нинішніх читань, присвя-

Павлівська школа на С. 4 обкладинки нашого журналу: 2008. – № 4.

Що було за часів В.О. Сухомлинського і що тепер цікавого у школі – у цьому фотоколажі

чені науковим проблемам вітальних і духовних потреб дитини, культури потреб особистості, художньо-естетичного пізнання світу у творчості В.О.Сухомлинського, а також практиці їх упровадження. Зі словами вітання до учасників конференції звернулися **Олександр Співаковський**, **Анатолій Зубко**, а також перший заступник голови Херсонської обласної державної адміністрації **Валентина Січова**.

У слові про видатного українського педагога **Олександр Співаковський** зазначив: «Духовність у підготовці молоді до життя і праці у процесі виховання на всіх етапах розвитку людства була й залишається головною. Духовність — це є основа і серце будь-якої педагогіки. Думки й досвід Василя Сухомлинського несуть ідеї гуманізму, тому мають загальнолюдську цінність. Саме Сухомлинський увів у педагогічну науку і практику такі ціннісні критерії, такі категорії, як «духовна зрілість», «педагогіка серця», «труд душі», «духовна культура», «духовна діяльність», «творення щастя», «щастя душі», «духовна краса». Які категорії!.. Це, на мій погляд, поняття вічні й актуальні в усі часи».

У виступі **Василя Кременя** містився філософський аналіз творчості українського педагога-мислителя. Зокрема академік сказав: «Я глибоко переконаний, що постать і творчість Василя Олександровича з роками актуалізується, стає більш привабливою, тому що цей геніальний педагог у своїй творчості зумів опертися на глибинні, цивілізаційно обумовлені ідеї і принципи щодо людини і її розвитку». Як основні підвалини творчості видатного педагога Василь Кремень відмітив людиноцентричність, утвердження особистості як цілісності, принципи самопізнання й самотворення особистості, феномени праці й творчості як основу самоусвідомлення й самоутвердження людини.

Голова Української асоціації імені Василя Сухомлинського академік НАПН України **Олександра Савченко** звернула увагу присутніх на невичерпність творчості Павлиського педагога, адже майже чверть століття, у різних містах України й щоразу за іншою темою відбуваються читання його імені. І кожного разу тема, обрана для обговорення, є надзвичайно сучасною, а у творчості самого В.О.Сухомлинського детально проробленою.

Доповідь академіка-секретаря відділення загальної педагогіки та філософії освіти НАПН України **Ольги Сухомлинської** була присвячена педагогічним ідеям В.О.Сухомлинського про життєві (вітальні) потреби дітей (піклування і захист). Особливої актуальності набувають педагогічні ідеї Василя Олександровича у наш час, коли йде війна, а діти є найбільш вразливими і у фізичному, й у моральному аспекті. Академік наголосила, що видатний майстер взагалі одним з перших педагогів висловлювався з цих питань, у той час, коли цій проблематиці ні в педагогіці, ні в історії, ні в культурології не приділялося ніякої уваги. Він визначав формування культури вітальних потреб у школярів як культуру тіла і здоров'я, турботу про здоров'я і збереження життя як найвищої цінності, їх захист, а нерідко і порятунком.

Завідувач лабораторії порівняльної педагогіки Академії педагогічних досліджень КНР, професор **Ліда Ху** розповіла про поширення ідей українського педагога в Китаї, реформування освіти за його ідеями та величезні тиражі книжок В.О. Сухомлинського, які ледь встигають задовольнити попит на них.

За традицією виступила нинішній директор Павлиської школи **Валентина Деркач**, яка розповіла про творче упровадження ідей В.О.Сухомлинського у практику роботи. Духовності й формуванню духовних потреб школярів приділяється постійна увага. Учителі школи розробили цикл морально-

Заключний виступ А.Зубко

О. Співаковський

В. Кремень

На Херсонській землі

Про Академію розповідає її ректор А.Зубко

У Музеї освіти Херсонщини

Учасники Сухомлинівських читань

етичних бесід за творами В.О.Сухомлинського, класні керівники проводять години спілкування, години роздумів, духовності, доброти: «Добро і милосердя через усе життя», «Духовні цінності в моєму житті», «Посій добро і подаруй любов» тощо. А також підтримують традиції, закладені самим В.О.Сухомлинським: робота в Саду Матері, шкільній теплиці, навчально-дослідних ділянках; святб хліба, природи, доброти, рідної мови та ін.

Низка заходів, що відбувалася в різних освітніх і культурних установах міста, доповнила наукову складову конференції демонстрацією втілення ідей Василя Сухомлинського в освітньо-виховну практику Херсонщини.

Несподіваною і приємною складовою наукового форуму стало дитяче свято у присутності учасників читань «Філософія дитячого всесвіту», в якому взяли участь колективи учнів навчальних закладів міста Херсона, які презентували кращі дитячі роботи за художньою спадщиною й міні-виставу за казками Василя Сухомлинського.

У рамках педагогічних читань відбувся й нетривіальний захід – круглий стіл «Сімейне виховання у вимірі батьківської педагогіки В. О. Сухомлинського» для батьків дітей, що відвідують дошкільні навчальні заклади, проведений на базі Херсонської академії неперервної освіти. Батьків ознайомили з гуманістичними ідеями В. О. Сухомлинського щодо основ сімейного виховання.

Участь у заході взяли батьки п'яти дошкільних навчальних закладів міста (№ 10, 11, 18, 28, 39).

Учасники науково-практичної конференції відвідали Херсонську міську галерею дитячої та юнацької творчості «Синій кіт», де представлена виставка робіт учнів Херсонського навчально-естетичного комплексу «Художня школа». На експозиції «Кольорове життя» було презентовано близько 250 творів юних художників, що відтворюють яскравий казковий світ дитинства, а також сюжети за творами Василя Сухомлинського. Організатор експозиції – директор Дитячої художньої школи **Юлія Сліпич**.

У НВК «Школа гуманітарної праці» Херсонської обласної ради відбувся круглий стіл «Виховний універсум В.О. Сухомлинського і актуальні питання формування моральних потреб особистості», у якому взяла участь Ольга Сухомлинська. Учасники засідання ознайомилися з досвідом роботи колективу школи з формування моральності, відвідавши фрагменти уроків: «Духовно-моральне тлумачення притчі про таланти» (5 кл.), «З книгою через століття і країни» (7-Б кл.), «Вчення Платона про душу» (9 кл.), «Козак Мамай – центральний образ народної картини 18 ст.» (10 кл.).

Цікаву *виставу* для учасників конференції запропонувала *літературна студія «Контур»* Херсонської обласної бібліотеки для дітей імені Чайки Дніпрової (бібліотека була однією з майданчиків проведення сек-

Видання кафедри до Читань презентує Ніна Слюсаренко

Секція Наталії Дічек

Секція Надії Бібік

Секція Євдокії Голобородько

ційних засідань конференції). У цьому синтетичному дійстві акторами були дорослі працівники бібліотеки й діти – члени літературної студії, використані документальні матеріали Василя Сухомлинського, а також представлені мистецькі твори дітей за мотивами казок педагога.

За упровадження й творче використання педагогічного досвіду В.О. Сухомлинського почесними грамотами були нагороджені науково-педагогічні працівники Херсонської академії неперервної освіти: почесною грамотою Верховної ради України – Ольга Стребна, Василь Кузьменко, Галина Юзбашева; почесними грамотами Національної академії педагогічних наук України та Української асоціації імені Василя Сухомлинського – Анатолій Зубко, Тетяна Комінарець, Ірина Жорова.

На С. 1 обкладинки нашого журналу (2013. – № 4): колеги-вчителі та учні, з якими і для яких за життя працював В.О. Сухомлинський

Українській асоціації імені Василя Сухомлинського – 25!

ЧВЕРТЬ СТОЛІТТЯ НА ВАРТІ ГУМАНІСТИЧНОЇ ПЕДАГОГІКИ ВАСИЛЯ СУХОМЛИНСЬКОГО

25-річчю від дня за-
снування Української
асоціації¹ імені Василя
Сухомлинського присвячено
круглий стіл, який відбувся
у Державній науково-педа-
гогічній бібліотеці України
імені В.О. Сухомлинського.
На зібранні були присутні
члени асоціації – вчені, на-
уковці, педагоги-практики,
працівники науково-бібліо-
течної сфери, журналісти.

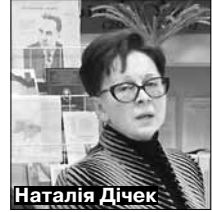
Зустріч зацікавлених у
вивченні й поширенні ідей
великого педагога вчених і
освітян стала неформаль-
ним обговоренням доробку
Української асоціації імені
Василя Сухомлинського та
деяких творчих планів на
майбутнє. У виступах до-
повідачів було проаналізо-
вано й узагальнено тема-
тику щорічних педагогіч-
них читань, присвячених
творчому доробку Василя
Сухомлинського, опри-
люднено й передано до ар-
хівів ДНПБ України імені
В.О.Сухомлинського доку-
менти, що є свідченнями
популярності ідей Василя
Сухомлинського серед між-
народної спільноти ми-
нулого сторіччя і початку
нинішнього; окреслено
досягнення центрів з ви-
вчення науково-педаго-
гічної спадщини Василя
Олександровича та осеред-
ків цілеспрямованого за-
стосування та практичного
втілення його ідей.

Беззмінний голова
Української асоціації імені

Василя Сухомлинського,
академік Олександра
Савченко, оглядово пред-
ставила тематику педа-
гогічних читань «Василь
Сухомлинський у діалозі з
сучасністю» (що з часом на-
були саме такої назви), за-
значивши про знакові події у
становленні асоціації та руху
сухомлиністів. Фактично
систематичне проведення
Сухомлинівських читань
привело до появи і розвитку
такого наукового напрямку
як сухомлиністика. З іншого
боку, вагомість і популяр-

Людмила Заліток

Наталія Дічек

Ольга Сухомлинська

Члени
Асоціації біля
фотогалереї
життєпису
В.О. Сухомлинського

На ювілейному засіданні Асоціації
у ДНПБ ім. В.О. Сухомлинського

¹Про асоціацію – див. С. 170

ВСЕСВІТНЬО ВІДОМИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ДИРЕКТОР ШКОЛИ У ЖУРНАЛІ ДЛЯ КЕРІВНИКІВ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ «Директор школи, ліцею, гімназії»

2015 – рік вшанування пам'яті

Василя Олександровича Сухомлинського

Разом з Василем Сухомлинським мандруємо сто- рінками журналу

Ткаченко Л., Виговська О. Василь Сухомлинський у діалозі з сучасністю: виховуємо культуру потреб особистості / Ткаченко Л., Виговська О. // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2015. – № 4-5. – С. 158-170.

Виговська О. Особистісно-орієнтоване навчання: чому відсутні бажані результати / Виговська О. // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2015. – № 4-5. – С. 118-126.

До 95-річчя від дня народження В.О. Сухомлинського // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2013. – № 4. – 1-а обкладинка.

Гриньова М. Досвід видатних педагогів Полтавщини в управлінській діяльності. Всеукраїнський науково-практичний семінар на кафедрі педагогічної майстерності ПДПУ ім. В.Г. Короленка / М. Гриньова // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2009. – № 2. – С. 88-92. (Також 1-а обкладинка: „Педагогічно-новатори в Україні: від минувшини до сучасності“).

До 90-річчя славнозвісного українського педагога Василя Сухомлинського присвячується // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2008. – № 4. – С. 46 – 77. (Також 4-а обкладинка: „Павлівська школа – світлиця серця, світлиця слова“).

Деркач В. Павлівська загальноосвітня школа Василя Сухомлинського / В. Деркач // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2008. – № 4. – С. 46.

Гришина Р. Василь сухомлинський і словесна творчість учнів / Р. Гришина // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2008. – № 4. – С. 53.

Хайруліна В. Педагогічна спадщина В.О. Сухомлинського – фундамент культурної перспективи України / Хайруліна В., Крисальна Л. // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2008. – № 4. – С. 57.

Хайруліна В. Етика: духовні засади. Програма для 1-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів / Хайруліна В., Євсюкова Л., Крисальна Л. // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2008. – № 4. – С. 62.

Бакалюк В. Ноосфера В. Сухомлинського. Взаємодія з природою: теорія і практика / В. Бакалюк // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2008. – № 4. – С. 71.

Заліток Л. Інформаційний курс читального залу Фонду В.О. Сухомлинського як осередок вивчення та популяризації ідей Василя Сухомлинського Л. Заліток // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2008. – № 4. – С. 75.

Бакалюк В. Ідея опори в дидактиці В.О. Сухомлинського / В. Бакалюк // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2007. – № 4. – С. 46.

Виговська О. Педагогічна культура за Сухомлинським – визначальний фактор педагогічної діяльності сучасного вчителя / О. Виговська // Школа першого ступеня: теорія і практика: Збірник наукових праць Переяслав-Хмельницького ДПУ імені

ність педагогічних читань в освітянських і наукових колах, високодуховний рівень їхнього змістового звучання й абсолютна добровільність проведення й участі, привело до суспільного утворення – сухомлиністів, активних діячів і прихильників вивчення і поширення ідей українського педагога.

Про глибину ідей педагога, їхню гуманістичну складову, а тому надзвичайну актуальність у часі й просторі свідчила доповідь академіка-секретаря відділення загальної педагогіки та філософії освіти Ольги Сухомлинської, яка розповіла про закордонні зв'язки Асоціації та гарячих прибічників ідей Сухомлинського у Німеччині, Китаї, Росії, Австралії та інших країнах, переклади та видання творів українського педагога.

Цікавими були доповіді заступника директора з наукової роботи ДНПБ імені В.О. Сухомлинського Людмили Заліток про заснування та поповнення Фонду В.О. Сухомлинського як головного інформаційного центру з питань сушестіністики та оприлюднення інформації про матеріали з фондів Педагогічного музею України, представлена його директором Олександром Міхно.

З ґрунтовними узагальненнями щодо значення роботи Асоціації для культури наукових досліджень та суспільної свідомості науковців і практиків освітньої галузі виступили завідувач відділу історії педагогіки Інституту педагогіки НАПН України Наталія Дічек, член Асоціації Людмила Бондар, член НСЖУ України Сусанна Каракоз.

Практикоорієнтованими були доповіді про бага-

торічну роботу за ідеями Василя Сухомлинського у ДНЗ «Ялинка» (м. Бровари), його директора Тетяни Тоцької та директора ЗОШ І-ІІІ ступенів м. Бровари Оксани Мельник.

Про роль Асоціації у популяризації спадщини В.О. Сухомлинського у бібліотечній сфері (а це понад 160 тисяч освітянських бібліотек) висловилися завідувач відділу наукового та прикладного бібліотекознавства ДНПБ України імені В.О. Сухомлинського Ірина Хемчян. Про внесок наукових журналів розповіли головні редактори: «Рідної школи» – Анжеліна Пугач і «Початкової школи» – Алла Лук'янець.

З повідомленням про перші читання, що започаткували традицію Сухомлинівських читань, виступила завідувач відділу педагогічного джерелознавства та бібліографії ДНПБ України імені В.О. Сухомлинського Тетяна Філімонова.

В обговоренні проблем розвитку діяльності Асоціації взяли участь академік НАПН України Надія Бібік, учений секретар відділення загальної педагогіки та філософії освіти Григорій Пустовіт, завідувач сектору науково-аналітичної обробки та поширення інформації НАПН України Лідія Ткаченко.

За особистий внесок у вивчення і популяризацію спадщини В.О. Сухомлинського та у зв'язку з 25-річчям діяльності Української асоціації імені Василя Сухомлинського учених і журналістів було нагороджено грамотами Асоціації.

Григорія Сковороди. – Переяслав-Хмельницький, 2006. – Вип. 20. – С. 329-344.

Деркач В. Залучайтесь і Ви до невичерпного джерела Василя Сухомлинського / В. Деркач // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2006. – № 3. – С. 85-88.

ХІІ Всеукраїнські педагогічні читання „В.О. Сухомлинський у діалозі з сучасністю: проблеми свободи і відповідальності у вихованні особистості”. Фоторепортаж з Полтавського педуніверситету імені В.Г. Короленка // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2005. – № 5-6. – С. 36.

До ХІІ Всеукраїнських педагогічних читань „В.О. Сухомлинський у діалозі з сучасністю: проблеми свободи і відповідальності у вихованні особистості” // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2005. – № 4. – С. 62.

Ведмеденко Б. Теорія і методика виховання інтересу в діяльності В. О. Сухомлинського / Б. Ведмеденко // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2005. – № 4. – С. 62.

Бондарчук Л. Ідеї Василя Сухомлинського у щоденній діяльності гімназії / Л. Бондарчук // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2005. – № 4. – С. 66.

Ідеї гуманізації у педагогічній спадщині В. Короленка, А. Макаренка, В. Сухомлинського: міжнародна конференція у Полтавському педагогічному університеті імені В.Г. Короленка // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2004. – № 6. – С. 34-40.

Сухомлинський В. Одинадцять негідних речей / В. Сухомлинський // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2004. – № 1. – С. 110.

Присвоєння імені Василя Сухомлинського бібліотеці // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2004. – № 1. – С. 97-101. (4-а обкладинка.)

До 85-річчя від дня народження В.О. Сухомлинського присвячується

Громадсько-державна система управління і Василь Сухомлинський [Інтерв'ю з Ольгою Сухомлинською] // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2003. – № 4. – С. 82 – 86.

2015 – рік вшанування пам'яті

Василя Олександровича Сухомлинського

**ВИДАННЯ КАФЕДРИ ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ
Херсонської Академії неперервної освіти
до «Сухомлинівських читань – 2015»**

1. Слюсаренко Н. В. Вітчизняні педагогічні другої половини ХХ століття про трудову підготовку підліткового покоління : монографія / Н. В. Слюсаренко. – Херсон : КВНЗ “Херсонська академія неперервної освіти”, 2014. – 195 с.

2. Ідеї, думки та висловлювання Василя Сухомлинського : зб. цитат / за ред. В.В. Кузьменка, Н.В. Слюсаренко. – Херсон : КВНЗ “Херсонська академія неперервної освіти”, 2015. – 158 с.

3. Педагогічна спадщина В. О. Сухомлинського та актуальні проблеми сьогодення : кол. монографія / В.В. Кузьменко, Г.М.Сагач, Н.В. Слюсаренко [та ін.] ; за ред. В. В. В. Слюсаренко. – Херсон : КВНЗ “Херсонська академія неперервної освіти”, 2015. – 253 с.

4. Василь Сухомлинський: життєвий шлях та педагогічні погляди / [Кузьменко В. В., Слюсаренко Н. В., Кондратенко Г. М., Рідкоус О. – 2-е вид., перероб. і допов. – Херсон : КВНЗ “Херсонська академія неперервної освіти”, 2015. – 112 с.

УКРАЇНСЬКІЙ АСОЦІАЦІЇ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СУХОМЛИНСЬКОГО – 25!

Українська асоціація імені
Василя Сухомлинського - до-

бровільна громадська організація. Вона покликана досліджувати й впроваджувати в життя творчу спадщину славного звісного педагога, майстра управлінської справи – директора школи.

Асоціація покликана ознайомлювати педагогічну громадськість та батьків з унікальним вітчизняним педагогічним скарбом. Сприяє поширенню ідей й за межами України.

Цього року Українська асоціація імені Василя Сухомлинського святкує свій 25-річний ювілей: ювілей добровільної праці заради збереження і пам'яті видатного майстра педагогіки, добротворця, який ладен був щоденно віддавати своє серце не тільки дітям, а й їх батькам і вихователям, як і кожній дорослій і малій людині, яка потребувала людської підтримки Учителя. Сухомлинівці працюють заради збереження та примноження унікального управлінсько-педагогічного здобутку. Заради того, щоб ідеї В.О. Сухомлинського сіялися на добрий ґрунт і проростали як на теренах нашої країни, так і світових освітянських площах.

Редакційний колектив разом з його авторами радо вітає колеґ з ЮВЛІЕСМ! Хай і надалі сіється, рясніє, шириться світом педагогічна українська ДУМКА!

Лидия Ткаченко, Ольга Выговская
Василий Сухомлинский в диалоге с современностью: воспитываем культуру потребностей личности

2015 – год чествования памяти Василия Александровича Сухомлинского. В Таврическом крае 24 – 25 сентября в КВУЗ «Херсонская академия непрерывного образования» проведен целый ряд мероприятий, среди которых: XXII Всеукраинские педагогические чтения, VIII Международная научно-практическая конференция для научных работников и педагогов, а также – «Философия детской вселенной». При участии учеников учебных заведений города Херсона проведены выставки произведений юных художников, мини-представления по сказкам Василия Сухомлинского, круглые столы с родителями одаренной молодежи Херсона.

Традиционно в праздничных мероприятиях принимали участие: научные работники, научно-педагогические работники, педагоги-практики из разных регионов Украины – Киева и Харькова, Одессы и Чернигова, Днепрпетровска и Ровно, Кировограда и Николаева, Умани и Броваров, Измаила и Прилук, Павлыша, Херсона и области, а также США и Китая.

Сборник статей и тематических материалов, подготовленный ее авторами-составителями, призван ознакомить читателей журнала как с хроникой праздничных событий и мероприятий, так и с новым прочтением багажа украинского классика, педагога, директора школы.

Поэтому, знакомьтесь! Это того стоит!

Ключевые слова: В. А. Сухомлинский, новое прочтение багажа украинского классика, педагогические чтения, научно-практическая конференция, ассоциация имени В.А. Сухомлинского.

Lidiia Tkachenko, Olga Vygovska
Vasyl Sukhomlinsky in dialogue with the modern world: training the individual need for culture

In 2015 we commemorate Vasyl Sukhomlinsky. In Tauride on 24 - 25 September KVNZ “Kherson Academy of continuous education” hosted a number of events, including: XXII nationwide teaching reading, VIII International scientific and practical conference for researchers and educators, as well as a special event “Philosophy of child’s universe.” With the participation of the students of educational institutions of Kherson were held exhibitions of young painters, mini-performances of Vasyl Sukhomlinsky’s tales, round tables with parents of gifted youth from Kherson region.

Traditionally, the festivities were attended by academics, scholars, educators, practicing teachers from different regions of Ukraine – Kyiv and Kharkiv, Odesa and Chernihiv, Dnipropetrovsk and Rivne, Kirovograd and Nikolaev, Uman and Brovary, Ishmael and Pryluky, Pavlysha, Kherson and region as well as the USA and China.

The collection of articles and case materials prepared by its authors are designed to acquaint readers with a chronicle of holiday events and activities, and the new reading of works of the Ukrainian classic, teacher and school principal. *So, get acquainted! It’s worth it!*

Key words: V. Sukhomlinsky, a new reading of the works of Ukrainian classics, teaching reading, scientific and practical conference, the association named after V. Sukhomlinsky.

